

Obnova vývěřů přírodních kyselek pokračuje

Jiří Milota, Karlovy Vary

Rok 2013 byl, co se týče aktivit kolem přírodních vývěřů kyselek, velmi bohatý.

Tepelsko

Kolegové z Českého svazu ochránců přírody Berkut navázali na úpravy Křepkovické, Otročin-ské a Posečských kyselek. Na přelomu let 2012 a 2013 zpřístupnili pramen Dobrá Voda a na podzim vyčistili Služetínský pramen a upravili jeho okolí. V říjnu též upravili okolí pramene u Podhorního mlýna, ale dle mého názoru provedli jímání pramene nevyhovujícím způsobem (stejně jako u pramene Dobrá Voda), když ztrouchnivělý dutý kmen o průměru 0,5 m nahradili dřevěným šesti-bokým objektem vnitřní světlostí pouze polovič-ního rozměru, což negativně ovlivňuje vydatnost pramene.

V dubnu 2013 jsme provedli úspěšnou generální úpravu pramene Horka u Martinova.

Pramensko

O obnově minerálních vývěřů Rudolf a Gisela v Pramenech jsme se již mohli dočíst v Arnice 1/2013. Jímky jsou nově opatřeny žulovými ob-rubami.

Kynžvartsko

Koncem roku 2012 jsme v Kynžvartském sedle vyčistili pramen jímáný v dělené kamenné skru-ži, který je v Průvodci po minerálních pramenech (Milota et Bartoš 2011) uveden pod jménem De-vátá kyselka II. Starou kamennou skruž se nám podařilo znovu sesadit a utěsnit. Pokračují práce na zpevnění terénu kolem pramene a vybudování přístupové cesty.

Nedaleko od tohoto pramene jsme v loňském roce odkryli a vyčistili jímání dalšího pramene, které bylo léta zatopené. V letošním roce jsme srovnali

- ▶ Pramen u Podhorního mlýna v březnu 2007 (1), odhalení starého jímání v dutém kmeni v srpnu 2013 (2), stav v září 2013 (3) a výsledná podoba pramene v říjnu 2013 (4). Foto 1, 2 a 4 Jiří Milota, Foto 3 Jaromír Bartoš.

▲ Pramen Horka u Martinova. Staré jímání zasazené v betonové skruži v říjnu 2012 (5) a současná podoba Horky (6). Foto 5 Přemysl Tájek, Foto 6 Jiří Milota.

terén v okolí pramene a upravili vývěr do dutého kmene tak, aby byl dobře přístupný a pohodlně se z něj nabírala voda. Tento vývěr je v některých mapách uváděn jako Devátá kyselka (ve výše zmíněném Průvodci jako Devátá kyselka). Na základě přání majitele pozemku získal tento pramen jméno “Terezín” podle jeho čerstvě narozené vnučky, a na jaře bude slavnostně otevřen.

Stříbrsko

S kolegou Jaromírem Bartošem jsme v dubnu na základě informace od místního obyvatele „objevili již objevené“ – nám neznámý pramen u Trpíst – tzv. Studánku pod Hvězdou. Pramen

Obsah CO_2 /litr je jedním z ukazatelů, zda lze vodu posuzovat jako minerální. Ještě nedávno byl tento parametr dokonce zahrnut v legislativním předpisu. Tuto hodnotu můžeme získat přímo na místě při použití takzvaného Haertlova třepacího přístroje. Nejznámější a nejchutnější kyselky mají obsah CO_2 /litr blízký se až 3000 mg CO_2 /litr – např. Farská kyselka 2700 mg CO_2 /litr, Ilsano 2800 mg CO_2 /litr a Jedlová dokonce 3100 mg CO_2 /litr.

je jímán 2 km od Trpíst u levého příkopu silnice do Kšic v kameninové skruži s plechovým víkem, pravděpodobně je místními využíván a my jsme zde naměřili 2000 mg CO_2 /litr.

Minerálky v údolí Kosiho potoka

Druhou novinkou je instalace přepadu z vrtu v lokalitě nedaleko od pramene Ilsano. U silnice z Dolního Kramolína do Výšovic proti odbočce k Pístovu se po kraji louky dojde ke břehu Kosiho potoka, kde je vyvedena trubka z cca 25 m vzdáleného vrtu. U tohoto intermitentního pramene jsme v říjnu 2013 naměřili 2300 mg CO_2 /litr a dle stop v okolí je pramen též často využíván.

Na konci října jsme provedli opravu jímání pramene Čiperka, které bylo poškozeno při letošní červnové povodni. Na stávající jímání pramene jsme nainstalovali přepad, který je z dutého kmene vyveden dřevěnou tubičkou k osvěžujícímu občerstvení. Opravy jímání Čiperky, Horky a Terezína pramene byly finančně podpořeny Správou CHKO Slavkovský les z prostředků Programu péče o krajinu.

Minerálky na Panském vrchu

Nejvíce úsilí jsme v roce 2013 věnovali průzkumu a zprovoznění třetího pramene v údolí Panského

▲ Terezín pramen při úpravách v listopadu 2013. Foto Jaromír Bartoš.

► Konečná podoba pramene v údolí Panského potoka u Drmoulu v říjnu 2013. Foto Jiří Milota.

potoka. Záměrně se raději vyhýbám jeho názvu. Pracovně možná Štolní nebo Malá Hleďsebe III, Drmoul III nebo Panský vrch III. Pramen jsme se pokoušeli upravit již v roce 2008, kdy jsme prokopali stružku a vsadili do místa nejintenzivnějšího vývěru vody poměrně úzký dutý kmen. V roce 2013 jsme se na místo opět vrátili a prohloubili odtokovou stružku. O tom, že jsme opravdu na správném místě, jsme se ujistili při dalších pracích v září, kdy se nám podařilo vykopat střepy od nádob na minerální vodu a mince. Mimo jiné jsme v jímcce našli měděný krejcar z roku 1800 s portrétem Františka I. Kolegoví Milanovi Vojtěchovi se podařilo sehnat a „vydutit“ velký náběh kmenu, který jsme do jímkky osadili. Dutý kmen má průměr 0,5 m, voda odtéká odtokovým otvorem s korýtkem a pramen obsahuje 1300 mg CO₂/litr. Pramen je nyní zakryt dřevěnou konstrukcí se stříškou. Za pomoc při úpravě Štolní kyselky děkujeme obci Drmoul.

Literatura:

Milota J. et Bartoš J. (2011): Průvodce po minerálních pramenech. IV. Minerální prameny Slavkovského lesa. ZO ČSOP Kladská, Mariánské Lázně.

Souřadnice obtížněji nalezitelných pramenů:

Pramen u Podhorního mlýna: 49°59'09,8"N, 12°46'31,1"E

Terezín pramen: 49°59'54,7"N, 12°38'12,8"E

Studánka pod Hvězdou u Trpíst: 49°49'12,7"N, 13°01'52,0"E

Štolní kyselka: 49°56'39,1"N, 12°38'26,2"E

KRÁTKÉ ZPRÁVY

■ Významnou akcí druhé poloviny roku 2013 bylo **Setkání příznivců přírody Karlovarska**, jehož druhý ročník se uskutečnil v Krajské knihovně v Karlových Varech. Kolem 35 účastníků si přišlo poslechnout zajímavosti z přírody Sokolovska – o vzácných rostlinách a obojživelnících, krásách nevšední sokolovské krajiny, nebo jak se napouští vodní dílo Medard.

■ Pro všechny zájemce o přírodu našeho regionu **vyšla nová kniha: „Ptactvo Chebska“**, jejímž hlavním autorem je ornitolog Dětmár Jäger. Reprezentační barevná publikace souborně dokumentuje výskyt více než čtyřiceti nejzajímavějších druhů ptáků Chebska. Součástí knihy je i soupis všech druhů ptáků doposud věrohodně zaznamenaných na území okresu Cheb. Publikace je k dostání v chebském muzeu za 65 Kč.